

Sygn. akt VIII U 56/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 czerwca 2013 r.

Sąd Okręgowy w Gdańsku

VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Magdalena Graul

Protokolant: st. sekr. sądowy Beata Dukat

po rozpoznaniu w dniu 5 czerwca 2013 r. w Gdańsku

sprawy **P. S.**

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o wysokość kapitału początkowego

na skutek odwołania P. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

z dnia 8 listopada 2012 r. nr (...) -2011

I. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, iż zobowiązuje Zakład Ubezpieczeń Społecznych do przyjęcia do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego ubezpieczonego P. S. podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne za rok 1983 w kwocie 98.400 zł (dziewięćdziesiąt osiem tysięcy czterysta złotych) i do wyliczenia wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego ubezpieczonego w oparciu o podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z lat 1980 -1989 z uwzględnieniem wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego 95,62 %

II. ustala, iż pozwany nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

/na oryginale właściwy podpis/

Sygn. akt VIII U 56/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 08 listopada 2012 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. ponownie ustalił wysokość kapitału początkowego ubezpieczonego P. S. na dzień 1 stycznia 1999 roku w wysokości 122.076,90 zł.

W odwołaniu od powyższej decyzji ubezpieczony P. S. wskazał, iż domaga się ustalenia wysokości kapitału początkowego z uwzględnieniem wysokości wynagrodzenia z okresu od 01.01.1975 r. do 31.12.1985 r.

W odpowiedzi na odwołanie pozwany organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując stanowisko zajęte w zaskarżonej decyzji. Dodatkowo wskazał, iż zgodnie z art. 174 ust 3 podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala

się na zasadach określonych w art. 15, 16, 17 ust. 1 i 3 oraz art. 18, z tym że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych ustala się z okresu przed dniem 1 stycznia 1999 r. W związku z tym nie jest możliwe ustalenie wysokości kapitału początkowego za wskazany okres, ponieważ ubezpieczony wskazał okres 11 lat. Pozwany organ dodał, iż ubezpieczony we wskazanym przez siebie czasokresie, z którego ma zostać ustalona wysokość kapitału początkowego udowodnił wysokość wynagrodzenia za lata 1979 - 1985. Za pozostałe lata wnioskodawca nie przedstawił wysokości wynagrodzenia. Pozwany podkreślił, iż nie jest możliwym ustalenie wysokości podstawy składki na ubezpieczenie w oparciu o wynagrodzenie wskazane w świadectwach pracy, ponieważ w świadectwie pracy nie jest wskazane wynagrodzenie za cały okres, a jedynie za ostatni okres zatrudnienia.

W piśmie z dnia 06 lutego 2013 r. ubezpieczony P. S. wskazał, iż domaga się wyliczenia wysokości kapitału i wysokości wynagrodzeń za okres 1980-1989.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Decyzją z dnia 08 listopada 2012 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. ponownie ustalił wysokość kapitału początkowego ubezpieczonego P. S. na dzień 1 stycznia 1999 roku w wysokości 122.076,90 zł. Podstawę jego wymiaru pozwany ustalił przyjmując przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych, tj. od 01.01.1980 r. do 31.12.1989 r. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wyniósł 93,68%.

Pozwany stwierdził, iż ubezpieczony udowodnił 23 lata, 9 miesięcy i 10 dni okresów składkowych.

Do ustalenia wartości kapitału początkowego pozwany nie uwzględnił okresów od 15 listopada 1991 r. do 31 sierpnia 1992 r., od 01 stycznia 1991 r. do 17 stycznia 1993 r, bowiem okres pozostawania bez prawa do zasiłku dla bezrobotnych nie jest okresem składkowym ani nieskładkowy, oraz okresów od 02 kwietnia 1984 r. do 17 kwietnia 1984 r., od 6 lipca 1984 r. do 27 sierpnia 1984 r., od 19 stycznia 1985 r. do 12 maja 1985 r., od 09 października 1985 r. do 15 listopada 1986 r., od 16 sierpnia 1987 r. do 15 kwietnia 1988 r. od 29 stycznia 1989 r. do 30 marca 1989 r., bowiem w okresach tych ubezpieczony przebywał na urlopie bezpłatnym.

Do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego za okresy zatrudnienia od 07 lutego 1973 r. do 30 czerwca 1978 r. w Zarządzie Morskiego (...), od 01 stycznia 1983 r. do 31 grudnia 1983 r. w P., w związku z brakiem dokumentów potwierdzających wysokość dochodu zostało przyjęte minimalne wynagrodzenie obowiązujące w tych okresach, od 18 stycznia 1993 r. do 10 lipca 1993 r., od 28 sierpnia 1993 r. do 03 grudnia 1993 r. oraz od 06 kwietnia 1994 r. do 30 stycznia 1995 r. przyjęto kwotę obowiązującego w danym roku przeciętnego wynagrodzenia pracowników.

Okoliczności niesporne, vide akta ZUS: decyzja – k. 1-2.

W związku z zobowiązaniem Sądu Okręgowego w Gdańsku VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 20 marca 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. dokonał przeliczenia wysokości kapitału początkowego ubezpieczonego z uwzględnieniem wysokości zarobków zawartych w aktach osobowych z tytułu zatrudnienia w Zarządzie Morskiego (...) w okresie od 07.02.1973 r. do 30.06.1978 r. oraz dokumentacji zawartej w kartotekach zarobkowych i danych zawartych w legitymacji ubezpieczeniowej.

Pozwany ustalił następujące wysokości wynagrodzenia:

- za rok 1975 kwota 18.600 zł (angaże)
- za rok 1976 kwota 20.100 zł (angaże)
- za rok 1977 kwota 38.891 zł (kartoteka)
- za rok 1978 kwota 27.107 zł (kartoteka 16 636,00 + 1 181,00 zaś. chorob.+ 9 290 wynagrodzenie minimalne z tytułu zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...)

(...) za okres od 07.07.1978 do 31.12.1978)

Wysokość kapitału początkowego wnioskodawcy została obliczona w trzech wariantach:

-1975-1984 wskaźnik wysokości kapitału początkowego wynosi 76,39 %, podstawa wymiaru 932,64 zł. Kapitał początkowy ustalony na dzień 01.01.1999 r. wynosi 108 454,28 zł

- 1976-1985 wskaźnik wysokości kapitału początkowego wynosi 76,36 %, podstawa wymiaru 968,90 zł. Kapitał początkowy ustalony na dzień 01.01.1999 r. wynosi 110 795,08 zł

- w oparciu o najkorzystniejszy wariant z lat 1980 - 1989 wskaźnik wysokości kapitału początkowego wynosi 93,68 %, podstawa wymiaru 1.143,73 zł. Kapitał początkowy ustalony na dzień 01.01.1999 r. wynosi 122 076,90 zł (decyzja z dnia 08.11.2012 r.).

W związku z powyższym organ rentowy podał, iż decyzja o ponownym ustaleniu kapitału początkowego z dnia 08.11.2012 r. naliczona została w oparciu o najkorzystniejszy wariant.

Dowód: pismo ZUS – k. 47 – 48 akt sprawy.

Wnioskodawca, po zapoznaniu się z hipotetycznym wyliczeniem ZUS, nie zgłosił do niego żadnych zastrzeżeń. Wskazał jednak, iż wnosił o wyliczenie wynagrodzenia za rok 1983 r. z uwzględnieniem średniego wynagrodzenia obowiązującego w zakładzie, nie zaś przy przyjęciu wynagrodzenia minimalnego.

Dowód: oświadczenie wnioskodawcy – protokół z dnia 8 maja 2013 r. - k. 51 akt sprawy.

W związku z zobowiązaniem Sądu Okręgowego w Gdańsku VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 8 maja 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych dokonał przeliczenia wysokości kapitału początkowego ubezpieczonego z uwzględnieniem wysokości wynagrodzenia za rok 1983, przy przyjęciu stawki wynagrodzenia zasadniczego w kwocie 8200zł wskazanej w angażu z dnia 1.12.1982r. zawartym w aktach osobowych ubezpieczonego. Wynagrodzenie wyliczone w ten sposób wyniosło za rok 1983 kwotę 98 400,00 zł (8 200,00 zł miesięcznie x 12 miesięcy). Wskaźnik roczny za ten rok wyniósł 56,65 %. Przy przyjęciu powyższej wielkości wyliczona hipotetyczna wysokość kapitału początkowego wynosi 123 606,78 zł. a wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wyliczonego z lat 1980 - 1989 wynosi 95,62 %. Jak pozwany organ podał – wyliczenie to obejmuje najkorzystniejszy wariant.

Dowód: pismo ZUS – k. 52 akt sprawy.

Wnioskodawca, po zapoznaniu się z hipotetycznym wyliczeniem ZUS, nie zgłosił do niego żadnych zastrzeżeń.

Dowód: oświadczenie wnioskodawcy – protokół z dnia 8 maja 2013 r. – zapis na płycie CD - k. 56 akt sprawy.

Stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o dokumenty złożone przez strony do akt, w tym do akt pozwanego. Nie były one przez strony kwestionowane, zatem również Sąd uznał je za miarodajne dla dokonania ustaleń.

Sąd zwążył, co następuje:

Odwołanie ubezpieczonego P. S. należało uwzględnić.

Stosownie do treści przepisu art. 173 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2009 r. Nr 153 poz. 1227 ze zm.), dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 roku, którzy przed dniem wejścia w życie ustawy opłacali składki na ubezpieczenie społeczne lub za których składki opłacali płatnicy składek, ustala się kapitał początkowy.

Kapitał początkowy stanowi równowartość kwoty obliczonej według zasad określonych w art. 174 pomnożonej przez wyrażone w miesiącach średnie dalsze trwanie życia ustalone zgodnie z art. 26 ust. 3 dla osób w wieku 62 lat (ust. 2).

Wartość kapitału początkowego ustala się na dzień wejścia w życie ustawy, tj. na dzień 1 stycznia 1999 roku (ust. 3).

Zgodnie z treścią przepisu art. 174 ust. 3 ustawy, podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala się na zasadach określonych w art. 15, 16, 17 ust. 1 i 3 oraz art. 18 tej ustawy, z tym że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych ustala się z okresu od dnia 1 stycznia 1980 r. do dnia 31 grudnia 1998 r. Zgodnie zaś z treścią art. 15 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, podstawę wymiaru świadczenia rentowego, bądź emerytalnego stanowi rzeczywiście otrzymywane wynagrodzenie stanowiące podstawę wymiaru składek ubezpieczonego.

Dopuszczalne przed Zakładem Ubezpieczeń Społecznych dowody w celu wykazania prawa do świadczenia określa rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011r. sprawie postępowania o świadczenia emerytalno – rentowe (Dz. U. z 2011r, 237,1412) Z § 21 ust. 1 tego rozporządzenia wynika, że środkiem dowodowym, stwierdzającym wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu oraz uposażenia przyjmowanego do ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty są zaświadczenia pracodawcy lub innego płatnika składek, legitymacje ubezpieczeniowe lub inne dokumenty, na podstawie których można ustalić wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu lub uposażenia.

Zgodnie z treścią § 22 ust.1 tegoż rozporządzenia, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, środkiem dowodowym stwierdzającym okresy zatrudnienia na podstawie umowy o pracę, powołania, wyboru, mianowania oraz spółdzielczej umowy o pracę jest świadectwo pracy, zaświadczenie płatnika składek lub innego właściwego organu, wydane na podstawie posiadanych dokumentów lub inny dokument, w tym w szczególności:

1)legitymacja ubezpieczeniowa;

2)legitymacja służbowa, legitymacja związku zawodowego, umowa o pracę, wpis w dowodzie osobistym oraz pisma kierowane przez pracodawcę do pracownika w czasie trwania zatrudnienia.

W myśl ust. 2 jeżeli ustawa przewiduje możliwość udowodnienia zeznaniami świadków okresu składkowego, od którego zależy prawo lub wysokość świadczenia, dowód ten dopuszcza się pod warunkiem złożenia przez zainteresowanego oświadczenia w formie pisemnej lub ustnej do protokołu, że nie może przedłożyć odpowiedniego dokumentu potwierdzającego ten okres.

Należy zwrócić uwagę, że zgodnie z ugruntowanym orzecnictwem i utartą praktyką w postępowaniu przed sądem ubezpieczeń społecznych w postępowaniu sądowym nie obowiązują ograniczenia co do środków dowodowych stwierdzających wysokość zarobków lub dochodów stanowiących podstawę wymiaru emerytury lub renty określone w § 20 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń (tak: Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 25 lipca 1997r., sygn. akt II UKN 186/97, OSNP 1998/11/342). W postępowaniu sądowym mogą być więc przeprowadzone dowody z innych dokumentów niż wymienione w § 20 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń. W postępowaniu przed sądami pracy i ubezpieczeń społecznych okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość mogą być udawadniane wszelkimi środkami dowodowymi, przewidzianymi w kodeksie postępowania cywilnego. Ograniczenia dowodowe zawarte w § 22 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno – rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń dotyczą wyłącznie postępowania przed tymi organami (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 02 lutego 1996r. sygn. akt II URN 3/95, OSNP 1996/16/239, Lex nr 24774).

W sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych w postępowaniu sądowym, zgodnie z treścią art. 473 k.p.c., nie stosuje się także przepisów ograniczających dopuszczalność dowodu z zeznań świadków i przesłuchania stron. W postępowaniu przed sądem, także wówczas, gdy przedmiotem sporu jest podstawa wymiaru świadczeń ubezpieczeniowych, fakty mające dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie mogą być dowodzone wszelkimi dostępnymi środkami, a do sądu należy ocena ich wiarygodności (vide: wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 04 marca 1997r., sygn. akt III AUa 105/97, Apel-W-wa, 1997/2/7, wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku III AUr

294/93, PS-wkł. 1994/3/6). Nadto, ustawa z dnia 18 kwietnia 1985 r. o rozpoznawaniu przez sądy spraw z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych (Dz. U. Nr 20, poz. 85 ze zm.), nakazująca stosowanie w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych przepisy Kodeksu postępowania cywilnego (art. 1 ust. 3 wym. ustawy), nie zawiera ograniczeń dowodowych.

Sąd Okręgowy, w oparciu o nadesłane do Sądu akta osobowe wnioskodawcy z P., zobowiązał ZUS do wyliczenia hipotetycznego wskaźnika wysokości podstawy wymiaru świadczenia ubezpieczonego z uwzględnieniem roku 1983 obliczonego według stawki wynagrodzenia zasadniczego w kwocie 8.200 zł wykazanej w angażu z dnia 1 grudnia 1982 r. (k.23 akt osobowych)

Z hipotetycznego wyliczenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wynika, że wynosi on 95,62 % i jest wyższy od obliczonego w zaskarżonej decyzji z dnia 08 listopada 2012 r. wynoszącego 93,68 %. Oczywistym zatem jest, że w przypadku wnioskodawcy zasadnym jest przyjęcie do ustalenia podstawy wymiaru kapitału początkowego podstawy wymiaru składek za rok 1983 w takiej wysokości – jaka została uwzględniona przez pozwanego dla potrzeb hipotetycznego wyliczenia.

Sąd zwraca także uwagę, że zgodnie z brzmieniem art. 118 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Organ odwoławczy, wydając orzeczenie, stwierdza odpowiedzialność organu rentowego.

Należy podkreślić, że zgodnie z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 września 2007r. OTK-A 2007/8/97 powyższy artykuł należy rozumieć w ten sposób, że za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uznaje się dzień wpływu prawomocnego orzeczenia tylko w sytuacji, gdy za nieustalenie tych okoliczności nie ponosi odpowiedzialności organ rentowy.

W ocenie Sądu w niniejszej sprawie okoliczności, na podstawie których Sąd uznał odwołanie ubezpieczonego za zasadne zostały ostatecznie wyjaśnione w drodze uzupełnienia materiału dowodowego o nadesłane do Sądu akta osobowe wnioskodawcy, co uzasadnia zastosowanie dyspozycji art. 118 ust. 1a cyt. ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych poprzez wnioskowanie a contrario.

W konkluzji, uznając odwołanie wnioskodawcy za zasadne, Sąd na podstawie art.477¹⁴ § 2 k.p.c. w związku z cytowanymi wyżej przepisami, orzekł jak w pkt I sentencji wyroku.

Na podstawie art. 118 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, w punkcie II wyroku, wnioskując a contrario, Sąd nie stwierdził odpowiedzialności pozwanego organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, mając na uwadze fakt, iż dopiero wyniki niniejszego postępowania dowodowego pozwoliły na poczynienie wiążących ustaleń co do wysokości dochodów uzyskiwanych przez wnioskodawcę w spornym okresie.

SSO Magdalena Graul